

حقوق مدنی ۳

□ **نکته:** عقود از حیث تاثیر وجود و عدم شرایط اساسی به ۳ دسته

تقسیم می شوند:

الف) عقد صحیح و نافذ: عقدی است که علاوه بر شرایط اختصاصی خود تمام شرایط اساسی معامله را دارا باشد. این عقد تمام آثار حقوقی خود را ایجاد می کند.

ب) عقد باطل: عقدی است که فاقد بعضی از شرایط مندرج در ماده ۱۹۰ ق.م باشد مانند: عقودی که مورد آن ها مبهم یا مردد باشد.

ج) عقد غیر نافذ و آن عقدی است که فاقد بعضی دیگر از شرایط باشد. مانند عقودی که مکره واقع می سازد که به علت فقدان رضا غیر نافذ است.

□ **نکته:** اعلام اراده، سازندهی عقد نیست، بلکه شرط تاثیر قصد است.

□ **نکته:** اراده انشایی طرفین باید در موارد زیر توافق داشته باشد:

الف) نوع عقد: یعنی قصد طرفین بر بیع، اجاره، هبه و ... باشد.

ب) ماهیت مورد عقد: هر دو طرف عقد باید همان موضوع را اراده کند که طرف دیگر اراده کرده است. در صورت عدم توافق طرفین

۸ □ قانون، نکته، سؤالات چهارگزینه‌ای مقوق تصه‌دات

عقد باطل است: یعنی هردو بدانند و بخواهند یک فرش را معامله نمایند. نه یکی فرش و دیگری تابلو فرش که همواره ذات یک شی با اوصاف آن فرق دارد.

□ **نکته:** قصد طرفین نه تنها در ماهیت عقد باید موافق باشد، بلکه در خصوصیات عقد (مطلق یا مشروط، منجز یا معلق بودن) نیز باید توافق داشته باشند، در غیر این صورت عقدی محقق نخواهد شد.

ج) مصداق ماهیت واحد: یعنی هر ۲ طرف معامله فروش و خرید یک قطعه فرش را اراده کرده باشند.

د) وصف مهم مورد کلی عقد: منظور از وصف مهم، وصفی است که در جلب تمایل اشخاص موثر است و به هنگام انتخاب موضوع عقد مورد توجه قرار می‌گیرد مانند رنگ اتومبیل و نقشی فرش.

□ **نکته:** موانع تاثیر قصد طرفین

الف) اشتباه

۱ - اشتباه مانع یا اشتباه مبطل عقد: عبارت است از اشتباه نسبت به جنس مورد معامله عین معین و دیگری اشتباه مربوط به شخص طرف معامله در موردی که شخصیت طرف علت عمده عقد باشد.

□ **نکته:** اشتباه در جنس مورد معامله عین معین: عقد را باطل می‌کند.

□ **نکته:** الف: اشتباه در اوصاف مورد معامله:

۱- اوصاف جانشین ذات، مثل: عتیقه بودن ظرف برنجی

۲- اوصاف مهم مورد معامله، مثل: رنگ فرش و طرح و نقش پارچه

۳- اوصاف غیر مهم، مثل: رنگ عطر

□ **نکته:** اشتباه در اوصاف دسته نخست، مانند اشتباه در ماهیت مورد معامله است و موجب بطلان عقد می‌باشد.

□ **نکته:** اشتباه در اوصاف دسته‌ی دوم هرچند اشتباه در اموری است

که در جلب توجه و تمایل اشخاص موثر است و به همین جهت اوصاف مذکور باید در هنگام عقد معلوم باشد ولی سبب بطلان معامله نخواهد شد و حتی به خودی خود هم نمی‌توانند سبب پیدایش حق فسخ برای اشتباه کننده باشد، مگر در چهار چوب، شرایط و مقررات بعضی اختارات، مانند اختارات تخلف وصف و خيار عیب.

□ **نکته:** اشتباه در اوصاف دسته‌ی سوم، مسلماً هیچ تاثیری در

سرنوشت معامله نمی‌تواند داشته باشد، زیرا ضرری از سوی این گونه اشتباه به اشتباه کننده وارد نمی‌شود.

□ **نکته:** اشتباه در انگیزه معامله مانع صحت و اعتبار عقد نمی‌شود.

□ **نکته:** اشتباه در ارزش مورد معامله: این اشتباه سبب بطلان معامله نمی‌شود.

□ **نکته:** اشتباه در شخص یا بعضی از اوصاف شخصیت طرف معامله

که علت عمده عقد نیست: موجب بطلان عقد نخواهد بود و عقد را قابل فسخ هم نمی‌سازد.

۱۰ □ قانون، نکته، سؤالات چهارگزینه‌ای مقوق تعهدات

- **نکته:** هر عقد مرکب از یک ایجاب و قبول است.
- **نکته:** ایجاب: عبارت است از اولین انشایی که معمولاً یکی از دو طرف معامله، مقدم بر دیگری انجام می‌دهد.
- **نکته:** قبول: قبول انشای بعدی است که به موجب آن طرف دوم معامله، انشای طرف اول را قبول می‌کند.
- **نکته:** با توجه به اینکه ایجاب عمل حقوقی مستقلی نیست، بقای آن پیش از الحاق قبول، صرفاً متکی به اراده موجب است به این دلیل اگر موجب پیش از قبول فوت کند یا محجور شود، ایجاب از جهت فقدان اراده موجب آن منتفی و معدوم خواهد شد.
- **نکته:** موالات بین ایجاب و قبول شرط لازم برای تشکیل مدت زمان عرفی فاصله بین ایجاب و قبول عقد است.
- **نکته:** در مورد عقود مکاتبه‌ای راجب زمان و مکان قرارداد ۴ نظریه وجود دارد:
 - الف) نظریه‌ی اعلام: عقد در زمان و مکانی تشکیل می‌شود که قبول کننده قبول خود را اعلام می‌دارد.
 - ب) نظریه‌ی ارسال: عقد زمانی تشکیل می‌شود که قبول برای طرف ایجاب کننده ارسال شده باشد.
 - ج) نظریه وصول: برای تشکیل عقد لازم است که قبول به دست ایجاب کننده برسد، هر چند که از مضمون آن آگاهی نیافته است.